

VILLA
DECIUS

10 LAT

© Stowarzyszenie Willa Decjusza 2006

Redakcja: Mirosław Paluchowski

Współpraca: Danuta Glondys, Katarzyna Kopeć i Katarzyna Trojanowska

Opracowanie części historycznej: Izabela Kaluta i Mirosław Paluchowski

Zdjęcia: S. Biernacka, J. Doraczek, W. Gorgolewski, J. Heidtman,

P. Igielski, A. Janikowski, T. Kalarus, I. Krieger, M. Kubowicz, J. Leśniak,

M. Leśniak, Z. Łagocki, P. Mazur, D. Mirzoyan, G. Morek, M. Pięta,

P. Rettinger, J. Wrześniński, Archiwum SWD

Projekt graficzny: Michał Jandura

Druk: Drukarnia Leyko

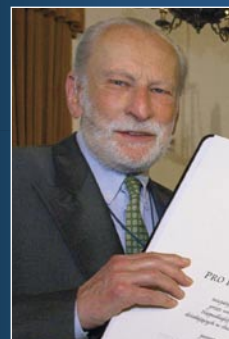
Kraków 2006

ISBN 83-88292-24-2

Do wydania niniejszej publikacji przyczynili się:

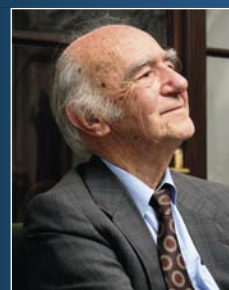
Mecenas Jubileuszu 10-lecia Odnowienia Willi Decjusza

Jacek Woźniakowski

Kraków, odkąd podniósł z ruin Willę Decjusza, stał się trochę innym miastem. Jak gdyby w domu pełnym pięknych, starych mebli, ktoś postawił na jednym z nich bukiet świeżych, kolorowych kwiatów. Porównanie oczywiście kuleje, choćby dlatego, że kwiaty milczą, a Willa Decjusza już rozbrzmiewa wielojęzycznym gwarem, jak za czasów pierwszego właściciela. Jakże on rozmawiał z Kopernikiem? Po łacinie, po niemiecku, czy po polsku? Tak czy owak, Willa Decjusza chciałaby znowu być okienkiem Krakowa (nie jedynym wcale!) otwartym na Europę, podobnie jak Kraków jest jednym z okien Polski, a Polska jednym z najszerzej otwartych okien tej części Europy na świat. Pod dachem Willi Decjusza, w cieniu jej drzew, oby mogli spotykać się goście z całego świata, nie tylko w dorywczych, krótkich kontaktach, ale zwłaszcza w ciągu dłuższych, stypendialnych, pracowitych pobytów, kiedy osoby o wspólnych zainteresowaniach i dążeniach prawdziwiej się poznają, kiedy nawiązują się długotrwałe nieraz i owocne przyjaźnie. A któż bardziej umacnia ludzką wspólnotę niż ów *amicus certus*, o którym już starożytni mędrcy mawiali, że i w potrzebie go odnajdziesz, i miło się razem z nim weselić.

prof. Jacek Woźniakowski, Prezes Stowarzyszenia Willa Decjusza

Karl Dedecius

[...] I oto pewnego dnia, na początku chyba lat sześćdziesiątych, Wisława Szymborska i Kornel Filipowicz uwiedli mnie na wycieczkę na Wolę Justowską, ażeby pokazać mi ciekawostkę architektury krakowskiej: zaczarowany, ale bardzo już zdewastowany dwór krakowskiego humanizmu czasów zygmunto-wskich, wtedy jednego z centrów Europy. I tutaj przypomniało mi się przysłowie: „Cudze chwalicie swego nie znacie, sami nie wiecie, co posiadacie”, a posiadacie dużo. Dużo dobrego i pięknego. Tylko to „dużo dobrego” wymaga pamięci, kontynuacji i pieczołowitości. I tutaj zrodziła się idea odnowy salonu Europy w Krakowie, Krakowskiej Florencji, ośrodka kultury na osi Wschód-Zachód, Północ-Południe, idea Renesansu 2000. Ale warunki nie sprzyjały jeszcze w latach 60-tych realizacji tej idei z wiadomych powodów. Przeszło 20 lat i dopiero prezydenci miasta, tacy jak Jacek Woźniakowski i Józef Lassota, obywatele odpowiedzialni za Miasto i jego przyszlą rolę w Polsce i Europie, uniwersytet, ludzie sztuki, zaangażowali się w plan odbudowy Willi i jej roli sprzed 500 lat. Załączek tego przedsięwzięcia oddaje miasto dzisiaj na ogólny użytek obywateli i instytucji zainteresowanych. Ogromny wysiłek budowniczych nie powinien pójść na marne i zatrzymać się, jak to dzisiaj często bywa, w połowie drogi. [...]

prof. Karl Dedecius, pisarz i tłumacz literatury polskiej
fragment przemówienia inauguracyjnego, 6 września 1996

Z DZIEJÓW WILLI DECJUSZA

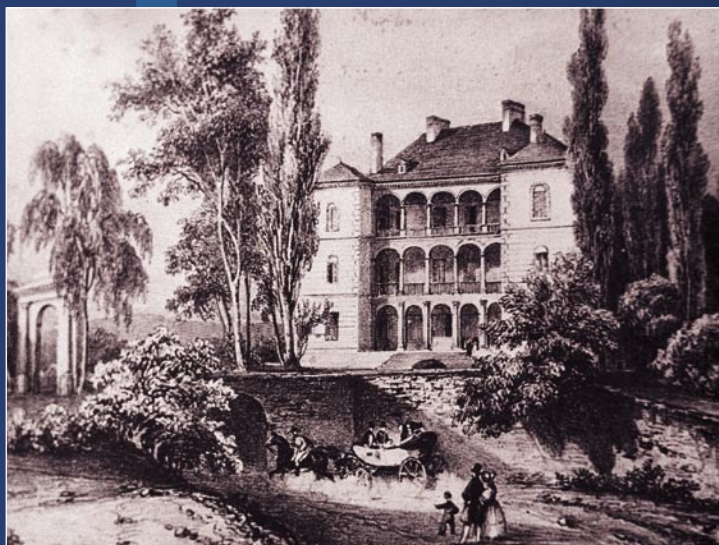
Jost Ludwik Dietz przybył z Węgier do Krakowa w roku 1508. Kto wówczas mógł przewidzieć, że ów młodzieniec w niedługim czasie stanie się w tym mieście jedną z najbardziej wpływowych postaci? I że zostawi po sobie pamiątkę, która w podobnym stopniu co Wawel będzie kształtować wizerunek Krakowa!

Justus Ludwik Decjusz, bo tak zaczęto nazywać Alzacyjnyka w Polsce, był protegowanym swego rodaka, Jana Bonera, królewskiego bankiera, twórcy i zarządcy największego imperium handlowego ówczesnej Europy – żup solnych Wieliczki i Bochni. Z jego sekretarza, księgowego oraz zaufanego zastępcy Decjusz szybko stał się wytrawnym dyplomata, wprawnym finansistą i wysoko postawionym królewskim dostojnikiem.

Sekretarz króla Zygmunta Starego, a wkrótce jego doradca i zwierzchnik mennic koronnych, dzięki licznym talentom, rozprawom literackim i historycznym, wielu podróżom oraz zamiłowaniu naukowym cieszył się szacunkiem i przyjaźnią najwybitniejszych humanistów Europy. Znał Marcina Lutra i Erazma z Rotterdamu, bliższe stosunki łączyły go także z dworem Habsburgów. Jeszcze przed rokiem 1519 Decjusz uzyskał od cesarza tytuł szlachecki, a nieco później został przyjęty do herbu Tęczyńskich.

Topór, herb Justusa Decjusza

Willi Decjusza, II połowa XIX w.

Willi Decjusza, fragment mozaiki na loggi I piętra

W roku 1528 Justus Decjusz zakupił część Przegorzał i Wolę Chełmską pod Krakowem, by wybudować tam podmiejską willę na wzór modnych w okolicach Florencji i Rzymu *paradis terrestriare* – posiadłości będących miejscem wypoczynku, spotkań i dysput filozoficznych. Do budowy zatrudnił trzech włoskich architektów: Jana Ciniego ze Sieny, Zenobiusza Gianottiego z Rzymu i Filipa z Fiesole. Malowniczo usytuowany na wschodnim stoku Sowińca, otoczony rozległym renesansowym ogrodem, pałac był gotowy w roku 1535, stając się wkrótce miejscem spotkań przedstawicieli różnych kultur i narodowości, wymiany poglądów i twórczej konfrontacji odmiennych przekonań.

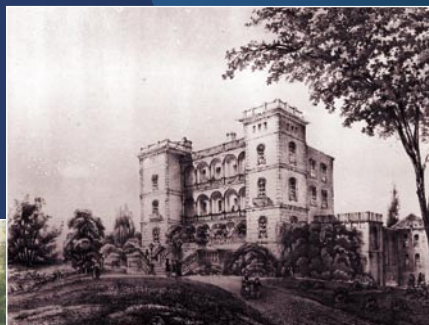
Po śmierci patrona rodu, w roku 1545, schedę przejął jego syn, Justus junior, znany jako czołowy innowierca stolicy Rzeczypospolitej. Arkadyjska posiadłość na Woli zwanej już wówczas Justowską, znów pełna była gości. Zwolennicy religijnych nowinek, uczniowie Lutra i Kalwina, w Willi Decjusza odnajdywali atmosferę tolerancji i wolności, a kto wie, czy i nie sielski przedsmak wieczności...

W roku 1590 posiadłość kupił Sebastian Lubomirski, twórca fortuny rodu, na którego potrzeby dokonał przebudowy pałacu. W roku 1630 Willę podwyższono o jedno piętro, z wielką salą reprezentacyjną, dodano dwie alkierzowe wieże i łączącą je trzykondygnacyjną loggię arkadową.

Wzór zaczerpnięto najprawdopodobniej z renesansowego traktatu S. Serlia, a przebudowę nadzorował nadworny architekt Lubomirskich – Maciej Trapola. Z tego okresu pochodzi również pierwsza oficyna Willi, zwana dzisiaj Domem Łaskiego. Dla Lubomirskich, stających się powoli jednym z pierwszych rodów Rzeczypospolitej, pałacyk okazał się w końcu zbyt ciasny. Przenieśli się więc do nowych, znacznie okazałszych rezydencji w Wiśniczu i Łańcucie.

Wiek XVIII był dla Willi Decjusza mniej łaskawy. Posiadłość często zmieniała właścicieli, którzy nie zawsze gospodarowali w niej w sposób należyty. Pod rządami Sanguszków, którzy ponoć odnowili budowlę i wprowadzili zmiany w wystroju wnętrz, zawałiła się znaczna część drugiego piętra. Nie bacząc na rozmiary katastrofy, posiadłość odkupił Andrzej Morzkowski, starosta barcicki. Jeszcze później – lecz tym razem szczęśliwie – Willa trafiła w ręce Wielowiejskich. Właśnie z Wielowiejskich wywodziła się pierwsza z trzech wielkich dam, rezydujących w Willi Decjusza w wieku XIX. Joanna z Wielowiejskich Ledóchowska, zgodnie ze swoimi upodobaniami i duchem czasów, przemieniła jeszcze w latach dwudziestych zniszczoną Willę w letnią rezydencję. Największej przemianie uległ ogród, podług ówczesnej mody przeistoczony w angielski park krajobrazowy. W tym otoczeniu stara Willa zyskała rys romantyczny i nieco zagadkowy.

Willa Decjusza,
litografia M. Salby, ok. 1836

Willa Decjusza,
obraz S. Świerzyńskiego, 1868

Willa Decjusza,
widok na loggię I piętra, XIX w.

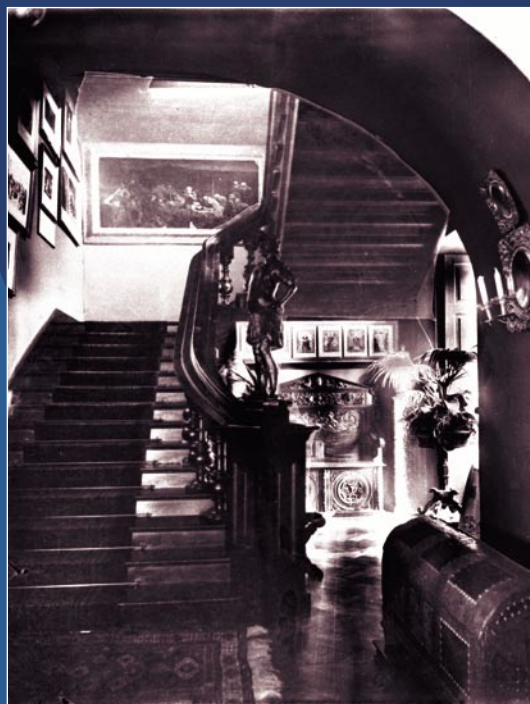
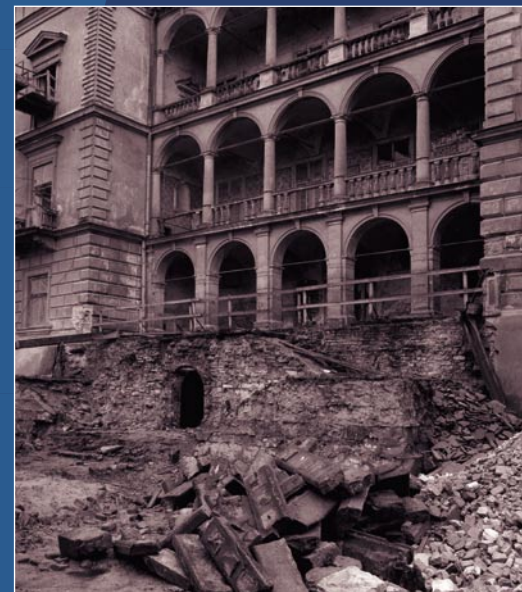

Willa Decjusza, II połowa XIX w.

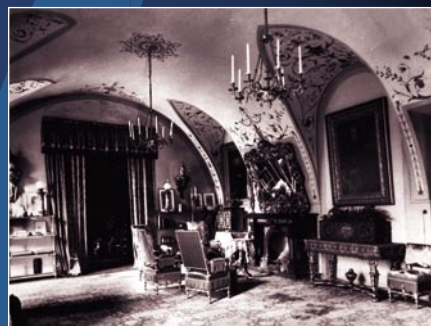
W latach czterdziestych, posiadłością zainteresowała się Henrietta z Ankwiczów Kuczkowska. Wraciała do Polski po latach spędzonych w Rzymie, gdzie jej rodzice prowadzili dom otwarty, zapraszając w jego progi co znaczniejsze osobistości polskiej emigracji. Nie jest tajemnicą, że w owych czasach Henrietta Ankwiczówna była muzą i młodzieńczą miłością Adama Mickiewicza, który sportretował ją w postaci Ewy w III części „Dziadów”. Wróciwszy do kraju u boku swego drugiego męża, Kazimierza Kuczkowskiego, Henrietta starała się utrzymywać zażyłe stosunki z arystokracją, nie licząc się ze swoją trudną sytuacją finansową. Jednak dzięki tej lekkomyślności Willa przeszła kolejną, pochłaniającą немало środków, przebudowę. Powstały wówczas reprezentacyjne schody wejściowe, balkony wież i attyka wieńcząca budowlę. W tym czasie otwarto także park dla szerokiej publiczności, który wkrótce stał się ulubionym miejscem podmiejskich wycieczek krakowian. Willa wypiękniała po raz kolejny, lecz koniec końców, małżonkowie popadli w długi. Ratowali się wyprzedając pałacowych mebli i gobelinów oraz pozwoleniami na wyrub drzew w Łasku Wolskim. Wreszcie za ponad milion ówczesnych złotych podupadającą posiadłość nabył niejaki J. G. Schuller, bankier wiedeński.

W latach siedemdziesiątych XIX wieku Willa Decjusza raz jeszcze odzyskała swój dawny splendor. Stało się to za sprawą Marceliny Czartoryskiej, jej ostatniej arystokratycznej właścicielki. Córka Michała Radziwiłła i Emilii z Worcellów wychowywała się w Wiedniu, gdzie rozpoczęła studia muzyczne u Carla Czernego. Grę na fortepianie doskonaliła później w Paryżu, u Fryderyka Chopina, stając się z czasem jedną z najlepszych wykonawczyń jego dzieł. W Paryżu zawarła też wiele przyjaźni z wybitnymi przedstawicielami sfer polskiej emigracji oraz francuskich kręgów literackich i artystycznych. Bywali u niej między innymi: Charles Gounod, Paul Delaroche i Eugène Delacroix. W roku 1867 księżna wróciła do Polski na stałe i zamieszkała w Willi Decjusza. Jej dom szybko stał się pierwszym salonem w mieście, ostoją patriotyzmu i polskości. Pożar rezydencji w roku 1882 zmusił Czartoryską do tymczasowej przeprowadzki do centrum miasta, lecz wkrótce po przebudowie Willi, odbywającej się pod kierunkiem Tadeusza Stryjeńskiego, księżna powróciła do pałacu na Woli. Ten ostatni remont nadał Willi Decjusza neorenesansowy kształt ze znanym nam obecnie układem sal. W tym czasie powstały także zachowane do dziś reprezentacyjne drewniane schody, wiodące z hallu na parterze na wyższe kondygnacje.

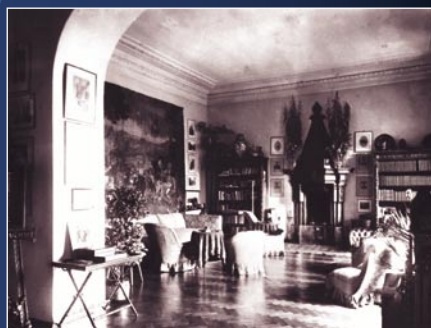
Willa Decjusza,
stan przed renowacją,
początek lat 90.

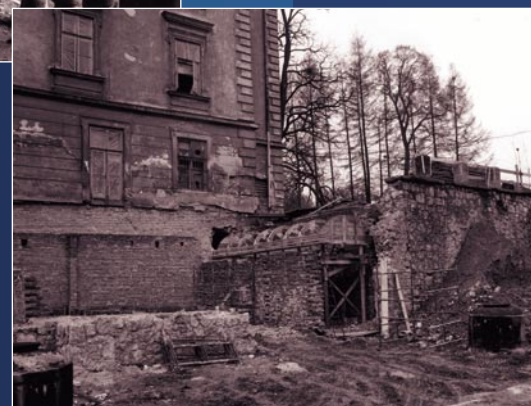
Willa Decjusza, klatka schodowa, XIX w.

Willa Decjusza, sala z kominkiem na parterze, XIX w.

Willa Decjusza, sala z kominkiem na II piętrze, XIX w.

VD
VILLA
DECJUS

VD
VILLA
DECJUS

Księżna zmarła w roku 1894. Wraz z jej śmiercią zakończył się okres świetności Willi Decjusza. W czasie I wojny światowej zakwaterowano tu wojsko, potem Willę zamieniono w dom czynszowy. II wojna światowa pogłębiła dewastację budynku – Willa stała się siedzibą hitlerowskiej policji. Po wojnie mieściły się tu kolejno: szkoła rewidentów spółdzielczości, internat, oddział gruźliczy Szpitala im. Doktora Anki. W latach siedemdziesiątych budynek popadł w całkowitą ruinę i trudno było sobie wyobrazić, że kiedykolwiek powróci do niego życie. A jednak w roku 1996 Willa Decjusza znowu otworzyła swoje podwoje. Odrestaurowana staraniem Miasta Krakowa, odzyskała dawny blask.

RENEZANS 2000

Fragment książki „Europejczyk z Łodzi” autorstwa Karla Dedeciusa w tłumaczeniu Sławy Lisieckiej

(..) Szczególnie dobrze pamiętam dwa epizody związane z Szymborską. Świadczą one o wyrafinowaniu jej ironicznych aluzji. Pewnego dnia Kornel (Filipowicz – przyp. red.) i ona oznajmili mi: dzisiaj wybierzemy się na zieloną trawę. Wyprawa nie była daleka, sześć kilometrów na północny zachód od centrum miasta, od Sukiennic, w kierunku lotniska Balice. Minąwszy niekończącą się dzielnicę willową, dotarliśmy do parkowych i leśnych krajobrazów podmiejskich. Oboje wymienili nazwę: Wola Justowska. I nie zdradzili nic więcej. Później poszliśmy szeroką polną drogą, aż wreszcie zatrzymaliśmy się przed zrujnowanym pałacem, który mimo rozpadu emanował jeszcze niegdysiejszą świetnością i włoskim wdziękiem.

– Co to jest? Zakłętą baśniowy zamek w pajęczej sieci?

– Wejdzmy do środka.

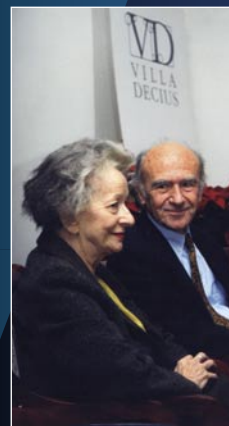
Wewnątrz panował zatęchły półmrok i wilgotny chłód. Cmentarna aura. Poszliśmy korytarzem. Budynek konał, podobnie jak jego mieszkańcy. Na zardzewiałych łóżkach, stojących tuż obok siebie, leżeli ciężko chorzy. Kasłali, dyszeli i jęczeli cicho pod nosem. Podeszła do nas kierująca szpitalem pani ordynator. Wisława przedstawiła mnie: „To jest potomek pierwszego właściciela tego pałacu, pan Karl „de Decius”, a to szefowa tego domu, pani doktor... Przemknęło mi przez myśl, że to przypadkowe spotkanie zostało wcześniej zaaranżowane. Jeden z zaskakujących pomysłów Szymborskiej.

– Tak, nasza Willa Decjusza się rozpada. Chorzy już dawno powinni znaleźć lepsze lokum. Bez przerwy o to wnioskujemy, od dawna.

Odniosłem wrażenie, że lekarka wzięła ten żart poważnie, fonetyczną grę słów: Decius, Dedecius – i chciała się wytłumaczyć.

Wisława Szymborska i Karl Dedecius,
III Krakowskie Dni Literatury, 2006

W. Szymborska i K. Dedecius,
II Krakowskie Dni Literatury,
1997

Polska była, ogólnie rzecz biorąc, tolerancyjnym krajem, szczególnie zaś miasto Kraków. Kiedy w XV wieku papież Paweł II kazał szpiegować za udział w spisku przeciw jego życiu florentyńczyka Kallimacha, poetę i wolnomysliciela, król Kazimierz Jagiellończyk (1427-1492) udzielił mu azylu w Krakowie i uczynił go wychowawcą swoich dzieci. Rzeźbiarz Wit Stwosz, który z powodu niespłaconych długów i niewykupionych weksli naraził się na kłopoty ze strony norymberskich rajców i miał zostać aresztowany, zbiegł również do Krakowa, gdzie pozostał przez dwadzieścia lat. W podzięce za wspaniałomyślny azyl wyrzeźbił swój najpiękniejszy ołtarz dla Kościoła Mariackiego, znajdującego się na rynku dawnej stolicy Polski.

Konrad Celtes, jako pierwszy poeta niemiecki uwieńczony laurem poetyckim przez cesarza Fryderyka III na zamku w Norymberdze, profesor poetyki w Wiedniu, znający wykształconą elitę Europy, studiował dwa lata w Krakowie, opiewał w miłosnych poematach mieszczkę Halszkę i powołał do życia pierwsze polskie towarzystwo literackie „Sodalitas Litteraria Vistulana”. Wdzięczność podopiecznych okazuje się często zbawienna. Dla obydwu stron.

Co wspólnego ma z tym jednak Decjusz? Decjusz, wówczas jeszcze Ludwigo Dietz, zbiegł w 1505 roku jako młodzieniec przed politycznymi i religijnymi zamieszkami w Weissenburgu w Alzacji, przyłączył się w sąsiednim mieście Landau w Palatynacie do rodu Bonerów, po czym, podobnie jak oni, powędrował na wschód i osiadł w Krakowie. Zarówno Celtes, jak i Decjusz zdobyli tu zaufanie i pozycję, zajmowali także czołowe stanowiska u boku króla Zygmunta Starego. Natomiast Franz Boner z Landau, bankier i doradca finansowy króla, zapisał się w dziejach jako „Fugger z Polski”. Dietz, którego nazwisko zgodnie z obyczajem humanistów w Krakowie zlatynizowano do postaci „Decius”, ogromnie zasłużył się miastu i Koronie – jako sekretarz króla, rajca, dziejopis, mecenas uniwersytetu i drukarń, dyrektor żup solnych, twórca – wraz z Kopernikiem – polsko-pruskiej unii monetarnej w Toruniu, dyplomata królewski, zaufany pośrednik między Polską, Prusami a Rzeszą, dwukrotnie obdarzony szlachectwem – w Krakowie i w Wiedniu ... powodujące zawrót głowy nagromadzenie urzędów i godności.

Dzięki małżeństwu Zygmunta z Włoszką Boną Sforzą w orszaku oblubienicy przybyli do kraju włoscy architekci, którzy przez Alpy przenieśli na zbudowane przez siebie place, domy, kościoły i pałace atmosferę Południa: pastelowość, pogodę, lekkość. Król humanistów „Złotego Wieku” kazał dla swojego przyjaciela i zausznika zbudować rezydencję.

Co, pomijając żart, Szymborska mogła mieć poza tym na myśli? Z czasem nauczyłem się rozumieć jej aluzje. Nie, ten Decjusz nie należał do moich przodków, sam to najlepiej wiedziałem, mój antenat nie był miejskim patrycjuszem, lecz rolnikiem; a mimo to jego nazwisko coraz częściej

kojarzono z moim. Decjusz stał się dla mnie wzorem i bodźcem dla projektu „Renesans 2000”: nie tylko w moim życiu, ale także w życiu Europy. Bo już w roku 1500 kształtowało się takie jej pojmowanie. W Krakowie.

Trzydziestego maja 1991 roku podczas zorganizowanego w ramach Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie sympozjum kulturalnego w Krakowie miałem zaszczyt sformułować i przedstawić projekt delegacji niemieckiej, która przychyliła się do mojego pomysłu, aby w Willi Decjusza utworzyć Akademię Europejską. W roku 1992 rada miejska Krakowa postanowiła pozyskać dla celów kulturalnych i naukowych teren z parkiem i pałacem. Dzięki współpracy wielu ludzi i wsparciu licznych instytucji willę, starannie odrestaurowaną przez lokalnych konserwatorów, oddano 6 września 1996 roku publiczności jako nowy symbol miasta.

Niedługo po odebraniu literackiej nagrody Nobla w Sztokholmie, Wisława Szymborska, której gościem tam byłem, wróciła do swojego żartu o Decjuszu. Podczas kolacji w niewielkim gronie przyjaciół na krakowskiej Starówce, wyciągnęła z torby kartkę papieru, fotokopię łacińsko-polskiego tekstu, pełną dat, szczegółów i przypisów publikację na temat zabytków i skarbów sztuki Krakowa. Zreferowała treść kartki: napis na tablicy wotywniej z brązu w jednym ze stu krakowskich kościołów brzmi: *czcigodni rajcy urbs celebrissime Cracovia Decius i Rottermund ogłaszają zaślubiny swoich dzieci. Powierzając je opiece Pana.*

No i? Gdzie puenta?

Szymborska jest córką Anny z Rottermundów.

– Widzisz, teraz jesteśmy krewnymi. Mogłabym po tobie dziedziczyć.

– Albo ja po tobie.

Książka ukaże się staraniem Wydawnictwa Literackiego w roku 2007. Tekst opublikowano za życzliwą zgodą Autora, Tłumaczki i Wydawcy.

VD
VILLA
DECIVS

Wisława Szymborska
i Karl Dedecius, 2006

STOWARZYSZENIE WILLA DECJUSZA

Odnowiona staraniem Miasta Krakowa Willa Decjusza zainaugurowała swoją działalność w dniu 6 września 1996 roku. W ciągu dekady stała się opiniotwórczą instytucją kultury o znaczeniu międzynarodowym i pomostem łączącym europejskie narody. Zarządza nią Stowarzyszenie Willa Decjusza, w którego skład wchodzi znane osobistości ze świata nauki, gospodarki i kultury. Prezesem Stowarzyszenia jest profesor Jacek Woźniakowski, a Dyrektorem – Danuta Glondys.

Strategicznym celem Stowarzyszenia jest rozwijanie Willi Decjusza jako miejsca spotkań, porozumienia i współdziałania społeczeństw, religii i kultur oraz budowanie forum międzynarodowej współpracy kulturalnej i intelektualnej.

Stowarzyszenie Willa Decjusza jest członkiem europejskich organizacji: European Cultural Foundation, Réseau Européen des Centres Culturels / Monuments Historiques (ACCR), Cultural Information and Research Centres Liaison in Europe (CIRCLE), The European Policy Centre oraz Associazione Per Il Premio Librex Montale.

Prof. Karl Dedecius
Prezydent Krakowa – Józef Lassota
Prof. Jacek Woźniakowski
Inauguracja, 1996

Willa Decjusza, stan obecny

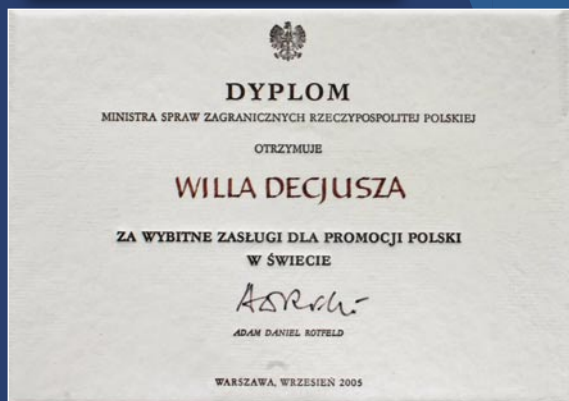

Działalność Willi Decjusza uhonorowano nagrodami i wyróżnieniami:

- I Nagroda Pro Publico Bono w kategorii kontaktów międzynarodowych i międzyetnicznych, 2004
- Odznaczenie Honorowe Ministra Spraw Zagranicznych Ukrainy, Borysa Tarasiuka, za doniosły wkład w rozwój stosunków ukraińsko-polskich, 2005
- Dyplom Ministra Spraw Zagranicznych RP, Adama D. Rotfelda, za wybitne zasługi dla promocji Polski w świecie, 2005
- Srebrny Medal Zasługi Ministerstwa Spraw Zagranicznych Republiki Słowackiej za znaczące zaangażowanie we wzmacnianiu polsko-słowackiej współpracy w nowych warunkach Zjednoczonej Europy, 2005
- Dyplom i statuetka „Zasłużony dla Dzielnicy Zwierzyniec”, 2006

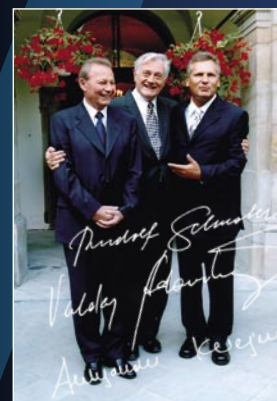

Zasłużony dla Dzielnicy
Zwierzyniec, 2006

GOŚCIE WILLI DECJUSZA

Podobnie jak przed wiekami, Willa Decjusza jest odwiedzana przez znamienitych gości, wybitnych przedstawicieli swej epoki. Tu przybywają koronowane głowy państw, prezydenci, premierzy, szefowie dyplomacji, uznani naukowcy i artyści, największe autorytety życia społecznego, kulturalnego i politycznego.

Aleksander Kwaśniewski, Prezydent RP
Valdas Adamkus, Prezydent Litwy
Rudolf Schuster, Prezydent Słowacji, 2002

Książę Karol Windsor, 2002

Wiktor Juszczenko,
Prezydent Ukrainy
Dick Cheney,
Wiceprezydent USA,
2005

Ministrowie Spraw
Zagranicznych
Grupy Wyszehradzkiej:
Eduard Kukan, Słowacja
Włodzimierz Cimoszewicz, Polska
Cyril Svoboda, Czechy
Ferenc Samogyi, Węgry,
2004

Książę Edward Windsor
Danuta Glondys,
2004

PROGRAMY WILLI DECJUSZA

Od początku swego istnienia Stowarzyszenie Willa Decjusza podejmuje wysiłki, aby zagadnienia kultury, nauki i sztuki oraz dziedzictwa historycznego i kulturowego krajów Europy Środkowo-Wschodniej stały się przedmiotem szerszego i głębszego zainteresowania społeczeństw europejskich. Współpracując z krajowym i międzynarodowym środowiskiem naukowym, artystycznym, gospodarczym oraz społecznością lokalną, Stowarzyszenie prowadzi swoją działalność w trzech głównych kierunkach:

- rozwijanie myśli humanistycznej i społeczeństwa obywatelskiego
- ochrona i rozwój tradycji Willi Decjusza
- rozwijanie współpracy pomiędzy sferami gospodarki i kultury.

Działalność programowa Stowarzyszenia ma charakter interdyscyplinarny, a tematyka realizowanych projektów obejmuje zagadnienia służące rozwojowi międzynarodowej współpracy kulturalnej i intelektualnej, pogłębianiu procesów integracji europejskiej, ochronie dziedzictwa kulturowego, kształtowaniu postaw tolerancji oraz promocji praw człowieka. Wyjątkowe miejsce w działalności Willi zajmuje literatura i jej tłumaczenia służące wzajemnemu poznaniu oraz dialogowi narodów i kultur.

Magdaléna Vášáryová
Letnia Szkoła Wyszehradzka,
2006

Letnia Szkoła Wyszehradzka, 2005

Polsko-niemiecka Nagroda
w dziedzinie kultury, 1998
Od prawej: Bronisław Geremek,
Klaus Kinkel i Tadeusz Mazowiecki

Trójkąt Weimarski i Ukraina, 2003
Od lewej: Oleksandr Medovnikov, Borys Tarasiuk, Jacek Woźniakowski

HUMANIZM I SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE

Promocja humanizmu i wzmacnianie społeczeństwa obywatelskiego znajdują odzwierciedlenie w wieloletnich programach Stowarzyszenia, którymi są: **Studia Zaawansowane, Literatura, Dialog i demokracja** oraz **Europejska współpraca kulturalna**.

Program Studiów Zaawansowanych realizowany od roku 2002 jako Letnia Szkoła Wyszehradzka i Klub Europejski, służy analizie aktualnych problemów i wyzwań stojących przed państwami Europy Środkowej i Wschodniej w kontekście ich relacji z Unią Europejską. Letnia Szkoła Wyszehradzka, objęta honorowym patronatem Prezydenta RP, stała się unikalnym i modelowym programem edukacji młodych elit Europy Środkowo-Wschodniej, przy którym współpracują międzynarodowi partnerzy: Cracovia Expressz Alapitvány z Budapesztu, Asociace pro Mezinárodní Otázky z Pragi, Centrum pre Výskum Etnicity a Kultúry i Inštitút pre Verejné Otázky z Bratislavy oraz Інститут регіональних та євроінтеграційних досліджень „ЄвроРегіо Україна” z Kijowa.

Od maja 2006 roku Studia Zaawansowane obejmują także projekt wizyt studyjnych skierowany do młodych liderów z Europy Wschodniej, który ma na celu wzmacnianie transformacji demokratycznych i rozwój społeczeństwa obywatelskiego poza granicami UE.

Tadeusz Mazowiecki i gen. Mieczysław Bieniek,
Odbudowa pokoju, 2003

Prof. Jerzy Buzek, Polska i Ukraina.
Wspólna Europa, 2003

Zona, 2005

Outsider, 2004

Przemiany polityczne i społeczne oraz fenomen nowych granic Unii Europejskiej stały się przedmiotem interpretacji Europejskiego Laboratorium Artystycznego, które zaowocowało realizacją eksperymentalnych projektów multimedialnych: *Outsider* (2004) i *Zona* (2005).

W ramach Studiów Zaawansowanych odbyły się międzynarodowe konferencje: *Polskie dziedzictwo. Co może wnieść Polska do Unii Europejskiej?* (1997); *Polacy, Niemcy, Francuzi – drogi współpracy* (1998); *Europa w mediach* (1999 i 2000); *Europejskie rozmowy przy kominku* (2000, 2001); *Modele kooperacji między Wschodem i Zachodem. Trójkąt Weimarski i Ukraina* (2002, 2003); *Po rozszerzeniu – Ruchome granice* (2003), *Polska i Ukraina – Wspólna Europa* (2003) oraz europejskie debaty: *Media. Propaganda czy promocja; Rozmowy o wolności* (2003); *Granice wolności. Media we współczesnym świecie* (2004); *Media Space Wars* (2005) oraz *Populizm i Milcząca inteligencja?* (2006).

Literatura i tłumaczenia są obecne w programach Stowarzyszenia od samego początku dzięki osobie Albrechta Lemppa, sławisty, tłumacza literatury polskiej, a zarazem menedżera kultury, który pełnił funkcję pierwszego dyrektora Stowarzyszenia. Stanowią one o wyjątkowym charakterze międzynarodowego wizerunku Willi Decjusza. Tematom literackim poświęcone były: polsko-niemiecko-francuska konferencja o wielokulturowości w literaturze – *Trialog* (1997); spotkania autorów, krytyków i tłumaczy literatury – *Rozmowy o literaturze polskiej* (edycje: 1996 i 1998); Festiwal „Świat Literacki” (edycje: 1997 i 1998), cztery edycje seminariów przekładowych – *Poeci Europy* (edycje: 2000, 2002, 2003 i 2004), *Krakowskie Dni Literatury* zrealizowane we współpracy z Fundacją Roberta Boscha (edycje: 1997, 2001 i 2006) oraz liczne międzynarodowe spotkania pisarzy i projekty translatorskie.

Europejskie debaty:

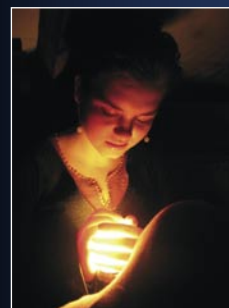
Jan Truszczyński, 2006

Adam Michnik, 2004

Literatura:

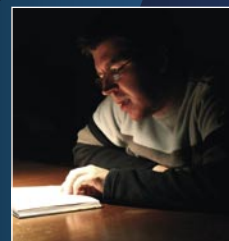
Albrecht Lempp

Outsider, 2004

Villa Babel, 2006

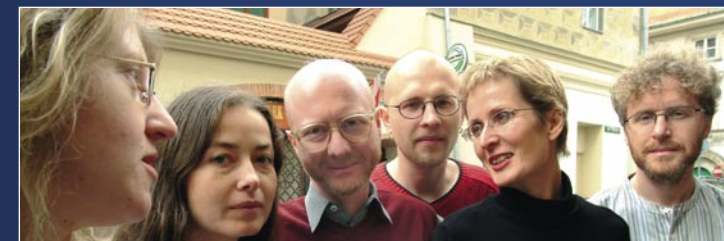

W latach 1999-2001 w Willi Decjusza działał Zespół Literacki polska2000, który zajmował się promocją literatury polskiej za granicą. W roku 2000 pod kierunkiem Albrechta Lemppa, Zespół zrealizował z sukcesem wyjątkowy program promujący Polskę jako honorowego gościa największych na świecie Międzynarodowych Targów Książki we Frankfurcie.

Willa Decjusza jest wyjątkowym w skali Europy ośrodkiem prowadzącym program pobytów studyjnych dla pisarzy, tłumaczy i krytyków literatury, goszcząc każdego roku kilkudziesięciu stypendystów. Program ten obejmuje:

- pobyty stypendialne niemieckojęzycznych pisarzy, tłumaczy i artystów rekomendowanych i wspieranych przez Kulturstiftung der Länder z Berlina (1998-2006)
- Homines Urbani – coroczny program stypendialny, którego beneficjentami są młodzi pisarze i tłumacze z Polski, Niemiec, Ukrainy i Białorusi. Program wspierają: Instytut Książki, Fundacja Roberta Boscha, Kulturstiftung des Bundes, Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej, Województwo Małopolskie i Miasto Kraków (od 2004 roku)
- Kolegium Tłumaczy – program pobytów studyjnych dla tłumaczy literatury polskiej realizowany we współpracy z Instytutem Książki i Uniwersytetem Jagiellońskim (od 2006 roku).

Homines Urbani, 2005

Demokracja i dialog społeczny stanowią kolejny bardzo ważny nurt działalności Stowarzyszenia. Unikalnym w skali kraju był realizowany w latach 1999-2005 autorski cykl seminariów edukacyjnych *Mniejszości na co dzień*, służący prezentacji kultur grup narodowych i etnicznych oraz zjawisk nowej imigracji w Polsce. Tematyce wielokulturowości i otwartości wobec „innego” poświęcane są corocznie różnorodne inicjatywy Stowarzyszenia:

Mniejszości na co dzień, 2002

Mniejszości na co dzień, 2003

Moja Europa II, 2004

- seminaria dla dziennikarzy i administracji lokalnej: *Spoleczność romska* (edycje: 2002 i 2003)
- konferencja naukowa: *Edukacja międzykulturowa w Polsce w kontekście integracji Polski z UE* (2003)
- regionalny projekt edukacyjny dla dzieci i młodzieży: *Moja Europa* (edycje: 2003, 2004 i 2005)
- europejski program budowania strategii integracji imigrantów: *Biblioteki jako wrota integracji imigrantów w UE*, realizowany w latach 2005-2006 we współpracy z Multicultural Centre w Pradze.

Bogdan Borusewicz,
Łagodne rewolucje, 2005

prof. Władysław Bartoszewski,
Dialog czy konflikt, 2002

Tadeusz Mazowiecki
odbiera Nagrodę im. Sergio Vieira de Mello
z rąk prof. Andrzeja Zolla, 2004

Ochrona godności człowieka, konieczność prowadzenia dialogu, potrzeba tolerancji i wyrzekanie się przemocy stały się tematem wielkich międzynarodowych konferencji realizowanych we współpracy z Ambasadami Stanów Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii, Republiki Południowej Afryki, Królestwa Szwecji, Republiki Słowackiej, Czeskiej i Węgierskiej oraz Ukrainy:

- *Świat przyszłości. Dialog czy konflikt?* (2002)
- *Tolerancja.pl* (2003)
- *Odbudowa pokoju w społeczeństwach postkonfliktowych* (2003)
- *Sport wobec rasizmu i ksenofobii* (2004)
- *Łagodne rewolucje* (2005)
- *Spoleczeństwo dialogu* (2006).

W roku 2003 Stowarzyszenie Willa Decjusza ustanowiło Nagrodę imienia Sergio Vieira de Mello, Wysokiego Komisarza ds. Praw Człowieka ONZ, który tego samego roku zginął tragicznie w zamachu bombowym w Iraku. Nagroda przyznawana jest corocznie osobom i organizacjom pozarządowym za ich szczególne zasługi dla pokojowego współistnienia i współdziałania społeczeństw, religii i kultur. W Kapitulie Nagrody zasiadają przedstawiciele: Prezydenta RP, Ambasadora Federacyjnej Republiki Brazylii, Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców, Ambasad i Konsulatów wspierających działania Stowarzyszenia w zakresie praw człowieka, Prezesa Instytutu Pamięi Narodowej, Rzecznika Praw Obywatelskich, Fundatorów oraz Inicjatorów Nagrody – Fundacji ZNAK i Stowarzyszenia Willa Decjusza. Dotychczasowymi Laureatami Nagrody są: Tadeusz Mazowiecki oraz Stowarzyszenie „Jeden Świat” (2004) oraz Ojciec Marian Żelazek SVD i Fundacja „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego (2005).

OCHRONA I ROZWÓJ TRADYCJI WILLI DECJUSZA

Ochronie zabytkowego zespołu pałacowo-parkowego Willi Decjusza oraz dóbr kultury polskiej i tradycji w niej zgromadzonych służą działania realizowane w ramach programu konserwatorskiego i projekty prezentujące tradycje kulturowe Europy.

Program konserwatorski służy odtwarzaniu i rozwojowi zabytkowego kompleksu Willi Decjusza. Obejmuje bieżącą konserwację i remonty budynków oraz rewitalizację historycznych ogrodów. Program zakłada także przywracanie świetności wnętrz poprzez uzupełnianie oraz bieżącą konserwację zabytkowego i stylowego wyposażenia Willi Decjusza. Program jest realizowany dzięki wieloletniej współpracy ze Społecznym Komitetem Odnowy Zabytków Krakowa, Muzeum Narodowym i finansowany ze środków SKOZK i funduszy własnych Stowarzyszenia oraz dzięki wsparciu następujących sponsorów: AKG Architektura Krajobrazu, Edison SA, Firma Ziyada, Kärcher Sp. z o.o., Polkomtel SA, Przedsiębiorstwo Budowlane „Reno” i Wilka Polska.

Kontynuując **tradycję europejskiego salonu**, zainicjowanego przez ostatnią wielką właścicielkę Willi – księżnę Marcelinę Czartoryską, Stowarzyszenie realizuje program cyklicznych wydarzeń artystycznych i kulturalnych skierowanych do szerokiego kręgu odbiorców: *Dni otwartych drzwi* (1996-2004), letnie koncerty i wydarzenia plenerowe (od 1997 roku), doroczne pikniki rodzinne *Niedziela u Decjusza* (od 1998 roku) oraz koncerty kameralne i spektakle z cyklu *Muzyka na dworach Europy*. W roku 2004, wraz z historyczną datą przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, powstał wieloletni program: *Willa-(Kraj)-Europa* służący prezentacji kultur krajów europejskich.

Nigel Kennedy, 2002

Niedziela u Decjusza, 2005

Muzyka na dworach Europy, 2006

W roku 2002 zainauguowała działalność *Międzynarodowa Letnia Akademia Sztuki*, w ramach której corocznie organizowane są warsztaty tańca historycznego i śpiewu operowego prowadzone przez europejskich ekspertów. Warsztatom towarzyszą otwarte dla publiczności pokazy mistrzowskie i prezentacje uczniów.

Letnia Akademia Sztuki, 2004

Tango in Fa, 2002

Jerzy Brniak, BP
Etyka w biznesie, 2005

GOSPODARKA I KULTURA

W czasach Renesansu, Willa Decjusza pełniła rolę drugiego salonu Rzeczypospolitej. Tu przybywali arystokraci i dyplomaci, wysocy rangą urzędnicy, naukowcy, bankierzy i artyści. Sam Justus Decjusz, obdarzony licznymi talentami i zajęciami, był także twórcą reformy monetarnej w Polsce. Stąd na pewno nie jest dziełem przypadku, że tematyka relacji pomiędzy sferami gospodarki i kultury zajmuje ważne miejsce w programach Willi Decjusza. Wątki te podejmowane były wielokrotnie podczas: konferencji inauguracyjnej *Renesans 2000* (1996), polsko-austriacko-niemieckiej konferencji *Partnerstwo w finansowaniu kultury* (1998), seminarium *Laur dla Mecenasa* (1999), warsztatów *Sponsoring kultury*, polsko-niemieckiej konferencji *Sztuka i pieniądze* (2000), seminarium *Spojrzenie na Rosję* (2002) i zorganizowanego we współpracy z firmą Siemens seminarium *Przygotowanie i realizacja projektów współfinansowanych ze środków UE dla beneficjentów z Krakowa i Małopolski* (2005) oraz podczas tradycyjnych debat na temat społecznej odpowiedzialności biznesu w ramach *Letniej Szkoły Wyszehradzkiej* (od 2003 roku).

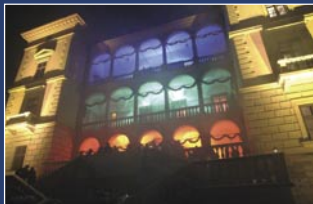

Od lewej: A. Styliński, Siemens
K. Tyniec-Margańska, DaimlerChrysler
D. Adamska, BP
Społeczna odpowiedzialność biznesu, 2006

Etyka w biznesie, 2005

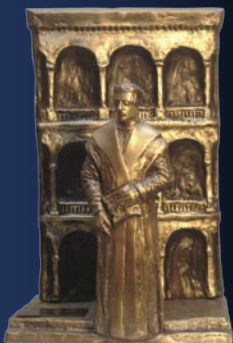
W roku 2005 tematyce gospodarczej poświęcono aż cztery seminaria Klubu Europejskiego: *Etyka w biznesie*; *Unia Europejska: rzeczywistość gospodarcza i fikcja społeczna*; *Euro: Modele i mechanizmy* oraz *Czas i miejsce Euro w Polsce*.

Mecenasa Kultury, Dobroczycy Roku, Arts & Business Awards i Mecenasa Kultury Krakowa. W dziesięcioletniej historii tytułami Mecenasa Kultury Krakowa wyróżniono aż osiem firm wspierających działalność Willi Decjusza: Bank BPH, Kärcher, PKO Bank Polski, PLL LOT, Polkomtel SA, PricewaterhouseCoopers, Siemens i Firmę Ziyada. Z nominacji Stowarzyszenia, PKO Bank Polski otrzymał także tytuł Dobroczycy Roku (2001) oraz nagrodę w kategorii sponsor w konkursie Arts & Business Awards (2005).

CENTRUM KONFERENCYJNE

Zespół pałacowo-parkowy Willi Decjusza to wyjątkowe miejsce do organizacji konferencji, sympozjów, bankietów i imprez plenerowych. W budynku pałacowym Willi Decjusza można skorzystać z ośmiu reprezentacyjnych sal, stylowo urządzonych i wyposażonych w nowoczesny sprzęt audiowizualny. Centrum oferuje kompleksową pomoc przy organizacji imprez, w tym możliwość zorganizowania firmowych spotkań integracyjnych w różnorodnych konwencjach artystycznych oraz realizację pełnego programu pobytu w Krakowie. W przytulnych i zacisznych, komfortowo urządzonych pokojach oficyn goście Willi Decjusza znajdują idealne warunki do wypoczynku. Do renesansowych piwnic Willi zaprasza elegancka Restauracja, czerpiąca z najlepszych europejskich przepisów kulinarnych.

Statuetka Decjusza

MECENAT I SPONSORING

Willa Decjusza jako organizacja pozarządowa nie korzysta ze stałych źródeł finansowania o charakterze publicznym. Koszty zatrudnienia pracowników oraz wydatki związane z utrzymaniem budynków pokrywane są z własnej działalności gospodarczej, natomiast środki na rozwój działalności programowej i wyposażania zabytkowych wnętrz pochodzą z pozyskiwanych dotacji celowych i grantów oraz wsparcia firm i fundacji.

Informacje o dobroczyńcach Willi Decjusza docierają do opinii publicznej za pośrednictwem mediów, publikacji własnych oraz promocji towarzyszącej sponsorowanym projektom. Rokrocznie kandydatury Mecenasów i Sponsorów zgłaszane są do prestiżowych konkursów:

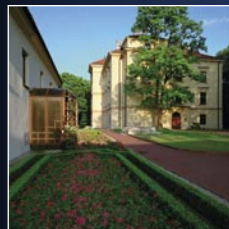
Laur dla Mecenasa, 2005

Karol Szyndzielorz, Jolanta Zachara i Irena Folta, Laur dla Mecenasa, 2006

Statuetka Decjusza 2005 dla PKO BP, Dyrektor Irena Folta

Swym donatorom Stowarzyszenie przyznaje liczne uprawnienia honorowe, oferuje specjalne warunki uczestnictwa w organizowanych przedsięwzięciach i korzystania z sal konferencyjnych Willi Decjusza.

W roku 2005 ustanowiono wyróżnienie dla firm za największy i najbardziej stabilny wkład we wspieraniu inicjatyw Stowarzyszenia Willa Decjusza, którym jest wykonana w brązie statuetka „Decjusza” autorstwa rzeźbiarza, Andrzeja Renesa. Laureatem Nagrody za rok 2004 i 2005 jest PKO Bank Polski.

ZESPÓŁ PAŁACOWO-PARKOWY

Do zabytkowego kompleksu poza budynkiem Willi i przylegającym Parkiem Decjusza należą również dwie oficyny. Wiosną 1998 roku, po gruntownej rewaloryzacji otwarto XVII-wieczną oficynę Willi, którą na cześć jednego z przyjaciół Justusa Decjusza – Jana Łaskiego młodszego, zwolennika Reformacji – nazwano Domem Łaskiego. Znajduje się w niej 10 komfortowo urządzonych pokoi, które służą stypendystom Willi Decjusza. Druga oficyna to wybudowany w roku 2000, ze środków Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej i Miasta Krakowa, Dom Erazma (od imienia przyjaciela Justusa Decjusza – Erazma z Rotterdamu), który stanowi nowoczesne zaplecze konferencyjno-recepcyjne z 12 pokojami. Systematycznie realizowane są plany rekultywacji ogrodów otaczających pałac oraz planowana jest kompleksowa rewaloryzacja całego parku.

JAK TRAFIĆ DO WILLI DECJUSZA?

Stowarzyszenie Willa Decjusza

ul. 28 Lipca 1943 r. 17a, PL 30-233 Kraków

tel. +4812 425 36 44, 425 36 38

fax 425 36 63

Sekretariat: wew. 116

Administracja: wew. 117

Marketing: wew. 148

Centrum konferencyjne: wew. 159

e-mail: villa@villa.org.pl

www.villa.org.pl

www.villadecius.eu

Willa Decjusza znajduje się na Woli Justowskiej – w zacisznej, otoczonej zielenią reprezentacyjnej dzielnicy Krakowa – położonej w malowniczym parku jurajskim. Z centrum Krakowa można tu dojechać autobusami linii 152, 192, 102 i 134. Szczególnie dogodna dla Willi Decjusza jako ośrodka konferencyjnego jest niewielka odległość od portu lotniczego w Balicach.

energia, ludzie, bezpieczeństwo, ekologia

Zaufanie i odpowiedzialność to fundamentalne wartości. Zaufanie ponad 100 tysięcy pracowników i 13 milionów klientów na świecie to wielka odpowiedzialność. Odpowiedzialność za ich bezpieczeństwo, rozwój i ochronę środowiska, w którym na co dzień funkcjonują.

We improve the world by improving your business

Kompleksowe doradztwo
dla przedsiębiorstw produkcyjnych

Supply Chain

nowoczesne rozwiązania w zakresie Łańcucha Dostaw

Production

wdrażanie najlepszych praktyk produkcyjnych
WCM (World Class Manufacturing)

Lots of other interesting things

rozwiązywanie nietypowych problemów

Smart Practical Logic Sp. z o.o.

c/o Willa Decjusza
ul. 28 Lipca 17A
PL 30-233 Kraków
tel./fax +48 12 625 12 40
tel. kom. + 48 601 330 003
spl@spl.com.pl
www.spl.com.pl

